

Süleyman Demirel Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Y.2006, C.11, S.1 s.155-172.

YOKSULLUĞUN GİDERİLMESİNDE YENİ ARAYIŞLAR: GIDA BANKACILIĞI VE MUHASEBE İŞLEMLERİ

NEW PURSUITS IN RELIEVING POVERTY: FOOD BANKING AND ACCOUNTING TRANSACTIONS

Yrd.Doç.Dr.Fikret ÇANKAYA¹

ÖZET

Çalışmanın amacı, manevi açıdan yardımı seven fertlere sahip olan Türkiye’de bu potansiyeli harekete geçirmek için gıda bankacılığı kavramını sürekli gündemde tutma, herkes tarafından bilinmesini sağlama ve sistemin başarılı olabilmesi için yapılması gerekenleri ortaya koymaktır. Çalışmada vergi avantajı sağlayan gıda bankacılığının olumlu ve olumsuz yönleri tartışılmakta ve muhasebe işlemleri yapılmaktadır.

ABSTRACT

The aim of this study is to maintain popularity of the food banking concept in agenda, and to necessary essentials for the success of the system and so to initiate the existing potential in Turkey where people are mostly willings to help spiritually. This study discucc the positive and negative aspects of food banking generating tax advantages, and presents its accounting transactions.

Gıda bankacılığı, gıda bankaları, yoksulluk
Food banking, food banks, poverty

1. GİRİŞ

Küreselleşme ile birlikte işletme birleşmeleri artmakta, üretim güçlerinde önemli gelişmeler olmakta ve her an sayısız zenginlikler yaratılmaktadır. On yılın yarısından az bir zaman diliminde dünyadaki brüt üretim ikiye katlanmış ve dünya ticaret hacmi de üç kat artmıştır. Enerji tüketimi ise ortalama olarak dört yılda bir ikiye katlanmaktadır. İnsanlık tarihinde ilk kez bir bolluk yaşanmakta ve sınırsız insan ihtiyaçlarını kat be kat aşan miktarda mal ve hizmet üretilmektedir. Diğer yandan ise, az gelişmişlik, açlık ve yoksulluk dünyayı kaplamaktadır. Dünya üzerinde her gün yaklaşık yüz bin kişi açlıktan ya da açlığın sebep olduğu sonuçlardan

¹ KTÜ,İİBF,Öğretim Üyesi,

dolayı ölmektedir. Bugün 826 milyon insan ciddi ölçüde ve kronik biçimde yeterli beslenememektedir. Bunun 515 milyonu nüfusunun %24'ünü oluşturan Asya'da yaşamaktadır². Küresel gelişme bir çok ülkede olumlu etkilerini göstermesine karşın bazı yoksul ülkelerin insani gelişme indekslerinde beklenmedik gerilemeler de dikkat çekmektedir. Bir milyardan fazla insan hala yoksulluk içinde yaşamaktadır ve bir çoğu için de yaşam koşulları hızla kötüye gitmektedir³. Özetle bir taraftan üretim açısından bolluk yaşanmakta iken diğer taraftan açlık insanlığı tehdit eden bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum üretilenlerin hepsinin yerinde kullanılmadığı veya üretilenlerin hepsinin tüm insanlığa hizmet etmediği sonucunu akıllara getirmektedir.

Dünyadaki bu olumsuzluklar sosyal dayanışma içerikli kurumların oluşmasına neden olmaktadır. 1960'lı yıllarda ABD'de ortaya atılan gıda bankacılığının, ülkemizde çok önceden beri yardım amaçlı kurumlar var olmasına rağmen, yeni gündeme geldiği söylenebilir. Ayrıca sözkonusu kurumlar ABD'de yardımlaşma konusunda sadece gıda yardımı ile yetinmemiş değişik uygulamalarla gerek tarım ekonomisine gerek ülke ekonomisine ve gerekse sosyal adalete önemli katkılar yapmıştır. Aynı organizasyonların gelişmesi için ülkemizde de önemli adımlar atılmıştır. Bunu geliştirmek ve yardımlaşma uygulamalarını artırmak için hem tanıtıma hem de değişik yardım yöntemlerine destekleyici düzenlemelere gerek vardır.

İşletmeler tarafından yapılan bu tür sivil zihniyetli çabaların sadece insanların yaşamlarını iyileştirmekle kalmadığı, aynı zamanda zengin, dinamik ve daha yüksek kar getiren pazarlar oluşturduğu görüşü de savunulmaktadır⁴.

Bu amaçla çalışmada önce gıda bankacılığı kavramı ve bu kavramın dünyadaki ve ülkemizdeki uygulamalarına değinilecektir. Daha sonra ise konuya ilişkin uygulamaların muhasebeye nasıl yansıtılacağı ortaya konularak, bu uygulamaların yardıma muhtaç insanlara olan etkilerinin olumlu olup olmadığı tartışılacaktır.

2. GIDA BANKACILIĞI KAVRAMI

Gıda bankacılığı esas olarak üretici, satıcı veya hizmet sunanların elinde bulunan ancak son kullanma tarihinin yaklaşması, paketleme hatası, kalite bozukluğu, ihraç veya ihtiyaç fazlası olması nedeniyle değerini kaybeden ve çöpe atılma olasılığı yüksek gıda mallarının ihtiyaç sahiplerine gitmesini amaçlayan bir sistemdir⁵.

² Jean Zeigler, Dünyanın Yeni Sahipleri ve Onlara Direnenler, I.B., Çvr. Mahmut Nedim Demirtaş, Altın Kitaplar Yayınevi, 2004, s.14-15.

³ Human Development Report 2003, www.denizfeneri.org/icerik.asp?kategori=INSGELISR.

⁴ Rodman C. Rockefeller, "Kamusal Sorunları Özel Girişime Havale etmek"(Değişen Dünyada Liderlik), Çvr. Ahmet Kardam, Harvard Business Review, MESS Yayın no:427, İstanbul, Haziran 2004, s.167.

⁵ Tahir Şılkan, "Gıda Bankacılığı", Evrensel, 2004, s.1, www.evrensel.net/04/06/09kose.html.

Tanımdan da anlaşılacağı üzere gıda bankacılığı bir kurumun değil bir sistemin adıdır. Bu sistemin işleyebilmesi için kurulan aracı kurumlar vardır. Söz konusu aracı kurumlar devlet veya diğer kişi ve kurumlarca kurulan yardım kurumlarıdır. Bu kurumlar sayesinde sisteme konu olan gıda ürünleri ihtiyaç sahipleri ile buluşmaktadır.

Sistem, devlet tarafından teşvik edilerek açlık ve yoksulluk koşullarının hafifletilmesini amaçlamakta ve söz konusu yardım bedelsiz olarak gerçekleştirilmektedir. Kurulan bu sistem sayesinde işletmeler, hem bozulmak veya yok olmak durumuna gelebilecek mallarını değerlendirmiş olmakta hem de devlet tarafından sağlanan vergi avantajlarından yararlanmaktadırlar. Gıda bankacılığının ihtiyaç sahiplerine yardım yaparak sosyal adalete denge sağlama, israfı önleme gibi yararları da bulunmaktadır.

Öte yandan gıda bankaları ABD’de tarım üreticilerine de bir çok yönden yararlar sağlamaktadır. Bu yararları, gönüllülerden yararlanarak düzenlenen tarımsal alanlardan ürün toplama programları örnek verilebilir. Bu programlar sayesinde çiftçinin toplayamadığı ürünlerin toplanması ve böylece ürünlerin çöpe gitmesinin engellenmesi sağlanır. Ayrıca makine ile ürünün hasat edilmesi durumunda bir çok meyve ve sebzenin tarlada kalmasına neden olmaktadır. Söz konusu gönüllü organizasyonlar sayesinde bu durum ortadan kalkmaktadır. Ürün piyasasında düşüşler olduğunda çabuk bozulabilir ürünler üreticiler tarafından ya zararına satılmakta ya çöp olmaktadır. Bu durumlarda gıda bankacılığı yeni pazarlar oluşturarak piyasadaki bol ürünü bu alanlara kanalize etmekte, böylece ürün fiyatlarındaki aşırı düşüşlerin önüne geçilmiş olmaktadır⁶.

Gıda bankacılığı sisteminin gelişmesi için internetin de önemli rol oynayacağı bir gerçektir. Nitekim yine ABD’de gıda ürünleri sahipleri ile yardım kurumları arasında geliştirilen ve Aidmatrix olarak adlandırılan internet ağı sistemi bulunmaktadır. Bu sistem, yardım organizasyonlarının günlük ihtiyaçlarını gidermeye yardımcı olduğu gibi organizasyonun kapsamını da genişletmekte ve etkinliğini artırmaktadır. Ayrıca sistem özellikle sosyal yardım kuruluşlarının dağıtım kanallarını genişleterek online çözümler sunmaktadır. Bu sistemde yardımlar giyecek, yiyecek, barınma malzemeleri, çimento gibi olabilmektedir⁷.

Şunu da unutmamak gerekir ki; küresel bir sorun olan yoksulluğa karşı mücadelede küresel olunması gerekmektedir⁸. Sahip olunan ekonomik kaynakların yoksulluğu ortadan kaldıracabilecek güçte olduğunu ve küresel yoksulluk problemini çözmek için ülkelerin birlikte hareket etmeleri gerektiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

⁶ Hallmark Ginger, Duffy Patricia, Molnar Joseph, Bailey Conner, Claxton La Toya, Miklouch Steve, “Food Banking in East Alabama(Study Identifies Characteristics and Needs of Clients and Nonclients)”, Highlights of Agricultural Research, Volume 47 Number 2, Summer,2000,s.1.

⁷ Sumeet Rawla, ;”Aidmatrix”,www.sun.com/third-party/global/i2/pdf/sunAidmatrix_SSv1.pdf, Sun Microsystems 2002, (15.01.2005).

⁸ Pogge, T.,”Küresel yoksullukla Mücadele İçin Bir Perspektif(2004), Sivil Toplum Dergisi, 2(6-7), s.157-170, www.denizfeneri.org/icerik.asp?kategori=YOKSUL

3. GIDA BANKACILIĞININ TARİHSEL GELİŞİMİ

Gıda bankacılığın tarihsel gelişimi, dünyadaki ve ülkemizdeki gelişimi olmak üzere iki ayrı başlık altında incelenecektir.

3.1. Gıda Bankacılığının Dünyadaki Gelişimi

Gıda bankacılığı sistemi ilk olarak 1967 yılında küçük bir organizasyon olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde, Phoenix-Arizona'da başlamıştır. Söz konusu örgütlenmenin kurucusu John Van Hengel'dir. Hengel; "neden gıda ürünlerine ihtiyacı olan insanlarla fazla gıda ürünlerine sahip olanlar arasında bir köprü kurulmasın?" sorusundan hareketle böyle bir organizasyon kurmuştur(www.smfb.org). Kuruluşundan birkaç yıl sonra federal hükümet vergi reformu ile hem gıda bankacılığını hukuki bir zemine oturtmuş, hem de faaliyette bulunan kuruluşlara finansal avantajlar sağlamıştır.

1970'li yılların başında gıda bankacılığı organizasyonları diğer çeşitli şehirlerde kurulan yeni gıda bankaları sayesinde çoğalmıştır. Söz konusu sistemin büyümesindeki en önemli adım ise 1976'daki Vergi Reformu(1976 Tax Reform Act)dur⁹. 1979 yılıyla birlikte yasallaşan organizasyonlar veya sistem "America's Second Harvest" adıyla bir çatı altında toplanmıştır¹⁰.

1982 yılında hükümetin desteği devam etmemesine rağmen "America's Second Harvest" kendi sağladığı kaynak ve finansal destek ile faaliyetine devam etmiş ve 1984 yılında sözkonusu kurumun bir şubesi de Şikago'da açılmıştır. Daha sonra diğer şehirlere de yayılan kurum giderek faaliyet alanını genişletmiştir¹¹.

2000 yılı Mart ayında "America's Second Harvest" organizasyonu, hükümetin ulusal yemek yardım organizasyonu olan "Foodchain" ile birleşmiştir¹².

Bugün hemen hemen 50 eyalette, 200'den fazla gıda bankacılığı organizasyonu ve yöresel açlıkla mücadele eden yaklaşık 50 000 kuruluş bu organizasyonun himayesi altında faaliyette bulunmaktadır. Bugün sistem, 8 milyonu çocuk ve 4 milyonu yaşlı olmak üzere toplam 23 milyondan fazla insana acil gıda hizmeti sağlamaktadır¹³. Bütün bu yardım organizasyonlarına rağmen 1999 yılı itibarıyla ABD'de yoksul çocuk oranı yaklaşık olarak %16,9'dur¹⁴. Kanada'da ise 1989 yılından 2000 yılına

⁹ www.secondharvest.org/site_contest.asp?s=21

¹⁰ "Welcome to the Word's Firs Food Bank! Mission". www.smfb.org; www.secondharvest.org/site_contest.asp?s=21, a.g.m.

¹¹ www.smfb.org, a.g.m.; www.secondharvest.org/ site_contest.asp?s=21, a.g.m.

¹² www.secondharvest.org/ site_contest.asp?s=21, a.g.m.; ;"History of Food Banking", www.eifoodbank.org/Hunger/Relief/History_of_Banking .htm, (14 July 2004).

¹³ Yvonne Tapper Gardzina, Nancy Cotugna, "The Kids Cafe: A program to Reduce Child Hunger", Journal of Pediatric Health Care, January/February 2003,s.19.; www.secondharvest.org/ site_contest.asp?s=21, a.g.m; Levent Gençyürek, ;"Gıda Bankacılığının Vergisel Yönü", www.alomaliye.com/levent_gencyurek_gida.htm , Haziran 2004,s.1.

¹⁴ Yvonne Tapper Gardzina, Nancy Cotugna, a.g.m.,s.19.

gelindiğinde yoksul çocuk oranında %85 oranında artış görülmektedir¹⁵. Bu oranlar, açlıkla mücadelede bu tür yardım organizasyonlarının katkısı hususunda ciddi şüpheler doğurmasına sebep olmaktadır.

Öte yandan yardım şekilleri açısından bakıldığında, ABD’de farklı uygulamaların olduğu görülmektedir.

Mesela ilk kez 1976’da Bangades’te uygulamaya konan ve yoksul insanları üretime teşvik etmeye yönelik Grameen Mikro Kredi Projesine¹⁶ benzeyen ve Dünya İş ve Gıda Bankası adıyla faaliyet gösteren kurum tarafından , gıda yanında yardıma muhtaç kadın ve ailelere iş imkanı sağlamak amacıyla mikro kredi programları geliştirmiştir. Mikro Kredi Bankacılığı adıyla anılan bu sistem, fakir kadın ve ailelerin ekonomik sıkıntılar nedeniyle başarılı olabilecekleri alanlarda iş fırsatları olmadığını varsayarak, sözkonusu kadınların becerilerini geliştirmek amacıyla kredi vermekte ve kendi başlarına geçinmelerini sağlayacak bir iş kurabilmelerine yardımcı olmaktadır. Böylece fakirlik sorunu bireysel olarak ortadan kalkmakta ve kadınların ekonomik pozisyonları ve toplumdaki konumu direkt olarak etkilenmektedir. Ayrıca, mikro kredi bankacılığının bir çok farklı alan ve ülkelerde örnekleri bulunmaktadır¹⁷. Ülkemizde de Kadın Emegini Değerlendirme Vakfı tarafından kurulan Maya adında düşük gelirli iş yapmak isteyen kadınlara maddi destek sağlayan mikro kredi kurumu bulunmaktadır. Bu kurum 31 Haziran 2004 itibarıyla 1350 kişiye kredi vermiştir. Bu kredilerin %56’sı ticaret, %40’ı üretim, %4’ü hizmet sektöründedir¹⁸. Yine 1993 yılında America’s Second Harvest kurumu tarafından 6-18 yaş arası çocuklar için açılan eğitim faaliyetlerinin yapıldığı, danışmanlık hizmetlerinin verildiği, ücretsiz yemek imkanı sağlanan çocuk kafeleri, farklı bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır¹⁹.

3.2. Gıda Bankacılığının Türkiye’deki Gelişimi

Ülkemizde resmi olarak tanımlanmış yoksulluk sınırı yoktur. Devlet Planlama Teşkilatı’nın tahminlerine göre yeterli düzeyde beslenebilmek için günde 3500 kalori alınması gerekmektedir. Bu miktarın %70’ini(2450kalori) alamayan bir bireyin yoksul olduğu kabul edilmektedir. Buradan hareketle yoksulluk sınırının altında kalmamak için kişi başına aylık gelirin 27,5 dolar tutarında olması gerektiği tahmin edilmektedir. Devlet Planlama Teşkilatı’nın saptadığı yoksulluk sınırı 1987 verilerine uygulandığında nüfusun %14,2’si yoksul kategorisine girmektedir²⁰. Dolayısı ile çoğu ülkede olduğu gibi ülkemizde de gıda yardımına muhtaç çok sayıda insan bulunmaktadır. Bu insanlara kurumsallaşmış bir yapı içinde olmasa da, yardım eden kişi ve

¹⁵ Jutta B. Dayle, Lynn McIntyre, "Children’s feeding programs in Atlantic Canada : some Foucauldian theoretical concepts in action", Social Science & Medicine, Volume 57, 2003, s.313.

¹⁶ Referans Gazetesi ; 12.Ekim.2004, <http://www.referansgazetesi.com/archiv/1210/1210man3.html>

¹⁷ World Jop and Food Bank, "Micro-Credit Banking", www.wjfb.org/microcredit_banking.htm.

¹⁸ www.kedv.org.tr/kedv_programlar/maya.htm

¹⁹ Yvonne Tapper Gardzina, Nancy Cotugna, a.g.m., s.19

²⁰ Türkiye’de Yoksulluk; www.denizfeneri.org/icerik.asp?icerik=YOKSULLUK

kurumların bulunduğu günlük hayatta gözlenebilmektedir. Ancak, ülkemizde gerçek manada bir gıda bankacılığından söz etmek oldukça güçtür.

Ayrıca, 2004 yılına gelinceye kadar ülkemizde konuya ilişkin hukuksal alt yapı da oluşturulmamıştır. Bu manada, bu tür faaliyet içerisinde yer alan kişi yada kurumları teşvik eden yasal düzenlemeler yapılmamıştır. Hatta işletmeler elindeki malı ihtiyaç sahiplerine bağışlaması durumunda bile gerek Gelir veya Kurumlar Vergisinin ve gerekse Katma Değer vergisinin konusuna giriyor ve yaptıkları bağışlar vergilendiriliyordu. Diğer bir ifade ile bağışlanan malların vergisinin verilmesi gerekiyordu²¹.

Ancak 2004 yılı başlarında yürürlüğe giren düzenleme ile gıda bankası sisteminin hukuki temelleri atılmıştır²². Bu yasal düzenlemeyle birlikte 24 Ocak 2004 tarihinde Diyarbakır'da 1300 aileye gıda yardımında bulunan Ülkemizin ilk gıda bankası açılmıştır. 8 Mayıs 2004'te ise 800 aileye yiyecek yardımında bulunan gıda bankası ise Konya da açılmıştır. Bunu Gaziantep'te bugüne kadar 500 aileye yardım eden organizasyonun kurulması takip etmiştir²³. Ayrıca Deniz Feneri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği de aynı tür faaliyetlerde bulunmaktadır²⁴.

4. GIDA BANKACILIĞININ KANUNLAR KARŞISINDAKİ DURUMU

Bağışı yapan işletmeye vergisel avantajlar sağlaması nedeniyle gıda bankacılığı sistemi Vergi Kanunları ile doğrudan ilişkilendirilmekte, öte yandan bağışı alan dernek veya vakfın düzenlemesi gerekli belgeler nedeniyle de Dernekler Kanunu ile ilişkisi bulunmaktadır.

4.1. Gıda Bankacılığının Vergi Kanunları Karşısındaki Durumu

Gıda Bankacılığı işlemi Gelir Vergisi Kanunu(GVK) ve Katma Değer Vergisi Kanunu(KDVK) açısından ayrı başlıklar altında incelenecektir.

4.1.1. Gelir Vergisi Açısından Gıda Bankacılığı

5035 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile Gelir Vergisi Kanunu'nun 40 ve 89. Maddelerinde yapılan değişikliklerle gıda bankacılığı vergisel açıdan hukuki bir zemine oturtulmuştur. 251 Seri nolu Gelir Vergisi Genel Tebliğ'inde de uygulamaya yönelik açıklayıcı bilgilere yer verilmiştir.

GVK'nun Sigorta Primi, Teberru ve Diğer İndirimler başlıklı 89 maddesi, 01.01.1999 tarihinde yürürlüğe giren 4369 sayılı Kanunun 46. Maddesi ile değişen bent kurumlara yapılan yardım ve bağışları içeriyordu.

²¹ Yeni İpekyolu Dergisi, "Gıda Bankacılığı", Konya Ticaret Odası Aylık Dergisi, Temmuz 2004, www.kto.org.tr

²² Yeni İpekyolu Dergisi,a.g.m.

²³ İnci Dündas, "Gıda Bankası Yoksullar için Umut Kapısı Oldu" www.sabah.com.tr/2004/08/10,s.1.

²⁴ "Dernekler ve Vakıflara Gıda Bankacılığı Yolu Açıldı, www.denizfeneri.org.tr

Daha sonra sözü edilen bu Kanun 5035 Sayılı Kanun'la eklenen 10. Bend ile değiştirilmiş ve aşağıdaki şeklini almıştır.

Buna göre”Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda maddelerinin maliyet bedelinin tamamı yıllık beyanname ile bildirilen gelirden indirilir”.

4.1.2. Katma Değer Vergisi Karşısındaki Durumu

5035 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 17. Maddesinde yapılan değişikliklerle gıda bankacılığının Katma Değer Vergisi (KDV) karşısındaki durumu düzenlenmiştir.

5035 Sayılı kanunla getirilen değişiklik ile KDVK'nun Sosyal amaç taşıyan istisnalar başlıklı 17/2-b maddesi aşağıdaki şekli almıştır²⁵;

“Kanunların gösterdiği gerek üzerine bedelsiz olarak yapılan her türlü mal teslimi hizmet ifaları ile fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda maddelerinin teslimi ile yabancı devletlerin Türkiye'deki diplomatik temsilcilik ve konsoloslukları ile yabancı hayır ve yardım kurumlarına, bu maddenin 1 numaralı fıkrasında sayılan kurum ve kuruluşlara bedelsiz olarak yapacakları teslim hizmetlere ilişkin olarak yapılan teslim ve hizmetler KDV'den istisna edilmiştir”.

4.2. Gıda Bankacılığının Dernekler Kanunu Açısından İncelenmesi

Gıda bankacılığında bağışı alan kurumun dernek ya da vakıf olması nedeniyle Dernekler Kanunu ile ilişkisi vardır. 04.11.2004 tarihinde yürürlüğe giren 5253 sayılı Kanun'un 11. Maddesine göre, dernek gelirleri alındı belgesi karşılığında toplanmaktadır. Alındı belgesi yönetim kurulu kararı ile bastırılır. Alındı belgelerinin şekli, bastırılması, onaylanması ve kullanılması ile dernek gelirlerinin toplanmasında kullanılacak yetki belgesine ilişkin hususlar yönetmeliklerle düzenlenir.

5 Nisan 2003 tarihli 25070 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan İç İşleri Bakanlığının çıkarttığı Derneklerin Tutacakları Defter, Muhasebe Hesap Kayıtlarıyla İlgili Usul ve Esaslara Dair Yönetmeliğin 8. maddesine göre Dernek tarafından bedelsiz olarak yapılan mal ve hizmet teslimleri derneğin yetkili organlarının kararı ile buna bağlı düzenlenecek gider makbuzu ile tevsik edilir. Söz konusu defter ve belgelerin özel kanunlarda belirtilen süreler saklı kalmak üzere 5 yıl süre ile saklanması zorunludur.

²⁵ ISMMMO, Karşılaştırmalı 5035 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, Yıl.14, sayı.65, Ekim-Kasım, Aralık 2003, s.78..

4.3. Gıda Bankacılığının Vakıflar Kanunu Açısından İncelenmesi

6760 sayılı Vakıflar Umum Müdürlüğü Vazife ve Teşkilatı Hakkında Kanun'un 17. maddesi Ek Madde 6 - (Ek: 21/5/1970 - 1262/3 md.) ya göre Vakıflar Genel Müdürlüğüne yapılan her türlü bağışlar, bağış yapanın göstereceği şartlara uygun surette kullanılır veya sarf olunur. Taşınmaz mallar özel bir deftere kaydedilir. Paralar ile diğer menkul kıymetler ve taşınmaz malların gelirleri ayrı bir fon hesabında toplanır. Bu fon ile ilgili harcamalar ve işlemler, ek ikinci maddenin son fıkrası hükmüne tabidir.

5. MUHASEBE AÇISINDAN GIDA BANKACILIĞI

Çalışmanın bu bölümünde gıda bankacılığı işleminin kapsamı ve niteliği açıklandıktan sonra işlemin taraflarının düzenlemesi gerekli belgelerden bahsedilerek, tarafların sözkonusu işlemi muhasebe kayıtlarında nasıl gösterecekleri basit bir örnekten hareketle ayrı ayrı gösterilecektir.

5.1. Gıda Bankacılığının Kapsam ve Niteliği

2004 yılı başında yürürlüğe giren Kanun'a göre gıda bankası kapsamında yapılacak bağışların gıda maddesi niteliğinde olması ve yapılacak bağışların şartlı olarak (bedelsiz olarak ihtiyaç sahiplerine dağıtılmak üzere) yapılması gerekmektedir. Gıda maddesi niteliğini taşımayan veya şartlı olarak yapılmayan bağışlar kapsama girmemektedir. Ayrıca gıda maddesi olarak yapılan bağışın dernek veya vakfa yapılması gerekmektedir²⁶.

İhtiyacı bulunanlara doğrudan veya başka organizasyonlar aracılığıyla yapılacak yardımların gıda bankacılığı kapsamında değerlendirilmemesi kesin olarak hükme bağlanmıştır. Bağış yapılacak dernek veya vakfın tüzüğünde veya senedinde ihtiyacı bulunanlara gıda yardımı yapabilmesine ilişkin hükümlerin bulunması gerekmektedir. Bununla beraber sözkonusu dernek ve vakfın başka alanlarda faaliyet gösteriyor olmasının, kamuya yararlı dernek veya vergiden muaf olup olmamasının uygulama açısından önemi bulunmamaktadır²⁷.

5.2. Düzenlenmesi Gerekli Belgeler

Gıda bankacılığı işlemine hukuki olarak bakıldığında bağışı yapan ve alan olarak iki taraf bulunmaktadır. Dolayısı ile her iki kurumun da sözkonusu işlemle ilgili düzenlemesi gerekli belgeler bulunmaktadır. Bu belgeler her iki kurum açısından ayrı başlıklar altında incelenecektir.

²⁶ Şılkan, a.g.m.; Yeni İpekyolu Dergisi,a.g.m; www.denizfeneri.org.tr; ; Levent Gençyürek, "Gıda Bankacılığının Vergisel Yönü", www.alomaliye.com/levent_gencyurek_gida.htm, Haziran 2004,s.1.

²⁷ Şılkan, a.g.m.; Yeni İpekyolu Dergisi,a.g.m; www.denizfeneri.org.tr; ; Levent Gençyürek, a.g.m.,s.1.

5.2.1. Bağışı Yapan İşletmelerce Düzenlenmesi Gerekli Belgeler

GVK'nun 40. maddesine eklenen hüküm çerçevesinde indirim konusu yapılacak bağışlar, bağışa konu olan mal bedeli VUK'nun 232. maddesinde belirtilen fatura düzenleme sınırının altında kalsa dahi mutlaka fatura ile belgelendirilecek ve ayrıca taşıma için sevk irsaliyesi düzenlenecektir. Bağışlanan mala ilişkin bilgileri eksiksiz içerecek fatura, bağış yapılan dernek veya vakıf adına düzenlenecektir²⁸.

Bağış yapılan malın bedeli maliyet bedeli (KDV hariç) esasına göre hesaplanmış olacaktır. Faturada "ihtiyaç sahiplerine yardım şartıyla bağışlandığından KDV hesaplanmamıştır" ibaresinin yer alması zorunludur²⁹.

5.2.2. Bağışı Alan Dernek veya Vakıf Tarafından Düzenlenmesi Gerekli Belgeler

Dernek ve vakıflar kendi mevzuatlarının öngördüğü belgeleri düzenleyecek ve bağış yapanlara bir örneğini verecek ve sözkonusu belge ticari faaliyetle uğraşanlarca muhafaza edilecektir. Bu belgeler yukarıda da bahsedildiği gibi 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 10. maddesinde açıklanmaktadır.

5.3. Kayıt Düzeni ve Beyannamelerde Gösterim

GVK'nun 40. Maddesine göre ticari işletmeye dahil gıda maddelerinin bağışlanması durumunda sözkonusu mallar maliyet bedeli ile gider kaydedilir. Bu işlem faturanın bir yandan gelir bir yandan gider kaydedilmesi suretiyle gerçekleştirilir.

Gıda bankacılığı çerçevesinde yapılan yardımlar 3065 sayılı kanunu 17/2-b bendine göre KDV'den de müstesnadır. KDV mükellefleri bir vergilendirme döneminde yaptıkları bağışların toplam tutarını ilgili dönem beyannamesinin 6 ve 7. satırlarına dahil etmek suretiyle beyanda bulunacaklardır. Aynı kanunun 30/a ve 32. maddelerine göre kısmi istisna mahiyetindeki bu teslimin(gıda maddesi bağışlarının) bünyesine giren KDV tutarının indirim konusu yapılması mümkün bulunmamaktadır. Dolayısıyla sözkonusu KDV tutarının beyannamenin 20. satırına dahil edilmesi ve aynı tutarın defter kayıtlarında indirilecek KDV hesaplarından çıkarılarak gider hesaplarına aktarılması gerekmektedir. Konu basit bir örnek ile aşağıda izah edilmektedir;

Örnek: XXX marketler grubu deposunda bulunan ve kullanma süresinin bitmesine 1 ay kalan litrelik kutulardaki toplam 2000 litre sütü Ocak 2005 tarihinde tüzüğünde ihtiyacı bulunanlara gıda yardımı yapabilmesine ilişkin hükümlerin bulunduğu XXX Feneri Derneğine bağışlamıştır. Toptancının kullandığı stok değerlendirme yöntemine göre sözkonusu sütlerin maliyet bedeli KDV dahil (%18) 1.18 YTL/litre dir.

²⁸ Yeni İpekyolu Dergisi,a.g.m; www.denizfeneri.org.tr; ; Levent Gençyürek, a.g.m.,s.1; Şılkan, a.g.m..

²⁹ Yeni İpekyolu Dergisi,a.g.m; www.denizfeneri.org.tr; ; Levent Gençyürek, a.g.m.,s.1; Şılkan, a.g.m.

İSTENEN: Bağışı yapan işletmenin ve derneğin yapacağı kayıtları gösteriniz.

I) Bağışı yapan işletmenin yapacağı kayıtlar;		
----- / -----		
794 Çeşitli Giderler (770 Genel Yönetim Giderleri) H.	2.360.-	
600 Yurt İçi Satışlar H.		2.000.-
191 İndirilecek KDV		360.-
XXX Feneri Derneğine yapılan bağış (1.18 YTL/litre X 2000 litre = 2360 YTL)		
----- / -----		
621 Satılan Ticari Malların Maliyeti	2.000.-	
153 Ticari Mallar		2.000.-
----- / -----		

İşletmeler yaptıkları bağışların toplam tutarını vergilendirme döneminde ilgili dönem beyannamesinin 6. ve 7. Satırlarına dahil etmek suretiyle beyanda bulunacaktır. Bağış bünyesine giren KDV tutarının, hesaplanarak aynı döneme ait KDV beyannamesinin 20. satırına dahil edilmesi, aynı tutarın yukarıda görüldüğü gibi defter kayıtlarında “indirim KDV” hesaplarından çıkarılarak gider hesaplarına aktarılması gerekmektedir.

II) Dernek veya Vakfın yapacağı kayıtlar

a) İşletme Hesabına göre,

İşletme hesabına göre defter tutan dernek veya vakıflar aldıkları bağışları işletme Hesabı defterinin gelir kısmında, sözkonusu malları fakirlere dağıttıklarında ise yine aynı defterin gider kısmına yazarlar.

b) Bilanço Hesabına göre;

Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğünün yayımladığı Vakıflar Tek Düzen Hesap Planı ve Açıklamaları'na göre gıda bankacılığı kapsamında yapılan işlemler ile ilgili kullanılacak hesaplar ve açıklamaları ve neden bu hesabın tercih edilebileceği önerildiği aşağıda verilmektedir;

- 150 İlk Madde ve Malzeme
- 603 Bağış ve Yardımlar
- 794 Çeşitli Gider
- 633 Amaca Yönelik Giderler(-)
- 798 Gider Çeşitleri Yansıtma Hesabı

Vakıfların karşılıksız aldıkları bağış ve yardımları 15 Stoklar Hesap grubundaki hesaplardan birinde takip edilmesi gerekmektedir.

İlgili hesap planındaki hesapların açıklamaları incelendiğinde 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabı alınan aynı bağışların izlenmesi için uygun

görüldüğü söylenebilir. Gıda bankacılığı işleminde kullanılacak bazı hesapların açıklamaları aşağıda verilmektedir³⁰;

150 İlk Madde ve Malzeme Hesabı : Vakfın üretim, hizmet ve diğer faaliyetlerinde tüketilmek üzere temin edilen hammadde, yardımcı madde, işletme malzemesi, ambalaj malzemesi ve diğer malzemelerin izlendiği hesaptır.

Bölümlemesi: İhtiyaca göre;

- İlk maddeler
- Yardımcı Malzemeler
- İşletme Malzemeleri
- Ambalaj Malzemeleri
- Makine Yedek Parçaları
- Diğer Malzemeler,

biçiminde bölümlenir. Diğer malzemeler bölümünde ayrıntı hesapla altında gıda bankacılığı kapsamında alınan gıda maddeleri takip edilebilir.

603 Bağış Ve Yardımlar: Vakfa yapılan yurtiçi ve yurtdışı gerçek ve tüzel kişilerden sağlanan bağış ve yardımlar bu hesapta izlenir. Bölümlemesi: İhtiyaca göre;

- a) Nakdi yardım ve bağışlar,
- b) Ayni yardım ve bağışlar,

biçiminde bölümlenebilir. Dönem içinde vakfa yapılan yardım ve bağışlar bu hesaba alacak, ilgili hesaba borç kaydedilir.

794 Çeşitli Gider: Vakfın yaptığı her türlü yardım ve verdiği burslar ve yukarıdaki giderler içinde yer almayan kira gideri, dava gideri, noter gideri, seyahat, temsil ve ağırlama giderleri bu hesapta izlenir. Bölümlemesi : Gider yerlerine göre;

- a) Amaca yönelik,
- b) Amaca yönelik olmayan,

biçiminde bölümlenebilir. Burs ve yardımlar yapıldığında ve diğer giderler oluştuğunda bu hesaba borç, ilgili aktif-pasif hesaba da alacak kaydedilir.

633 Amaca Yönelik Giderler(-) : Vakıf senedi kapsamında vakıf amaçları doğrultusunda yapılan giderler bu hesapta izlenir. Vakıf amaçlarına yönelik giderler 7'inci grupta izlenir ve dönem sonlarında 7/B seçeneğinde "798 Gider Çeşitleri Yansıtma Hesabı" ile bu hesaba devredilir.

³⁰ Cemali Özkan, Tüm Yönleriyle Dernekler ve Vakıflar: Vergilendirilmesi, Muhasebesi, Hukuku ve Mevzuatı, Yaklaşım Yayınları, Ankara, Şubat 2000, s.445.; Tek Düzen Hesap Planı ve Açıklamaları, Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü Vakıflar Tek Düzen Hesap Planı ve Açıklamaları", Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayını.

Bu açıklamaların ışığında yukarıdaki örneğe göre bağışı alan vakıf veya derneğin yapacağı kayıtlar aşağıda verilmektedir;

Bağış Alındığında yapılacak kayıt;

----- / -----
150 İlk Madde ve Malzeme 2.000.-

603 Bağış ve Yardımlar H. 2.000.-
(1. YTL/litre X 2000 litre = 2000 YTL)

----- / -----

Yardım yapıldığında yapılacak kayıt;

----- / -----
794 Çeşitli Giderler Hesabı 2.000.-
794.01 Amaca Yönelik

150 İlk Madde ve Malzeme 2.000.-
İhtiyacı olan bir aileye yapılan yardım

----- / -----

6. SONUÇ DEĞERLENDİRME

Küreselleşme güzel bir sözcük olmayabilir, ancak bu yüzyılın sonunda önünü görmeye çalışan hiç kimsenin onu yok sayamayacağı kesindir³¹. Bu nedenledir ki, küreselleşme uluslar arası ilişkiler, sosyoloji, tarih, kültürel araştırmalar, coğrafya, ekonomi ve antropoloji gibi bir çok bilimsel disiplinin çalışma alanına alınmış, deyim yerindeyse, sözkonusu disiplinlerin çalıştığı moda bir konu haline gelmiştir. Bu geniş çaplı araştırmaların ürünü olarak birçok tanımlama, yorum ve açıklama yapılmıştır. Ancak literatürde yaygın anlayış, küreselleşmenin ulus-devletin egemenliğini tehdit ettiği üzerine yoğunlaşmıştır³².

Bununla birlikte, küreselleşmeye ilişkin başka bakış açıları da vardır. Şöyle ki; ideolojik bir bakış açısıyla, devam etmekte olan küreselleşme sürecinin, aslında monopolist global sermaye tarafından geliştirilen bir "sermaye birikim stratejisi" olduğu ileri sürülmektedir³³. Bu argümana göre, küreselleşme ulus-devletin gücünü azaltmamakta, ulus-devlet küreselleşmenin ortaya çıkardığı avantajlardan yararlanmak ve sermaye birikimini hızlandırabilmek için mekansal organizasyonunu yeniden yapılandırmaktadır.

³¹ Anthony Giddens, *Elimizden Kaçıp Giden Dünya*, Çev: Osman Akınhay, Alfa Yayınları, 2000, İstanbul, s.19.

³² D. Armstrong, "Globalization and the Social state", *Review of International Studies*, 24, 1998, s.461.; Short, J. R., Breitbach, C., Buckman, S., Essex, J., "From World Cities to Gateway Cities", *CITY*, 4 (3), 2000, s.318.

³³ A. Farazmand, "Globalization, The State and Public Administration: A Theoretical Analysis with Policy Implications for Developmental States", *Public Organization Review: A Global Journal*, 1, 200, s.443.

Küreselleşme ile birlikte sermaye birikimini hızlandırmak isteyen işletmeler yeni ve daha büyük kar getiren pazarlar oluşturmak amacı ile bazı sosyal amaçlı faaliyetlerde bulunabilmektedirler. Örneğin sivil toplum örgüt ve işletmelerinin desteklediği Dünya İş ve Gıda bankasının ortaya attığı mikro kredi bankacılığının gıda yardımı yanında, fakir insanların girişimci kabiliyetlerini ortaya çıkararak başarılı olmalarını ve ekonomik güçlerini geliştirerek yeni pazarlar bulmalarını sağlamak gibi hedefleri de gözettiğini söyleyebiliriz³⁴. Yine Amerika'da faaliyet gösteren International Basic Economy Corporation (IBEC) adlı kuruluş, talep ve arzın ekonomik ve politik bir sorun olduğu ve sonuçta kamu ihtiyaçlarının karar verme sürecinin önemli bir parçası haline geldiği görüşünü benimsemiş ve bu kuruluş tarım ürünlerini işleme türünden sektörlerde sosyal amaçlı olarak uzun süre faaliyet göstermiştir. Bu yaklaşımın bütün şirketler için geçerli bir kalıp olarak kullanması her ne kadar doğru değilse de, bu deneyimin çok sayıda şirket için yararlı olacağı umulmaktadır. Şu da unutulmamalıdır ki; özel sektör, toplumun bütün ihtiyaçlarını karşılayamaz ve böyle bir şeye de kalkışmamalıdır. Yaşamsal önem taşıyan işlevlerin ve hizmetlerin bir çoğu ödeme gücü temelinde değil, ihtiyaç temelinde yerine getirilmelidir³⁵.

Bu görüşler çerçevesinde özel işletmelerin gıda olarak desteklediği, bunun karşılığında devletin de vergisel avantajlar sağladığı gıda bankacılığı sistemi sosyal adaletin gelişmesinde, israfın önlenmesinde, yeni pazarlar oluşmasında önemli rol oynamaktadır. Ülkemizde de 2004 yılında getirilen düzenlemelerle özel kuruluşların bu tür faaliyetlerde bulunmaları desteklenmektedir.

Yoksulluk Sempozyumu Sonuç Bildirgesinde ortaya konan Acil Müdahale Programı'na göre de; kamu ve diğer kaynakların özellikle gıda, sağlık, giyim, yakacak, barınma, anne-çocuk sağlığı, eğitim vb. konularda yoksulluk haritası çıkartılarak birlikte hareket etmeli ve yoksullukla mücadelede yapılan bağışların vergiden düşülmesi imkanı sayesinde sivil kuruluşların bütçelerinin büyümesinin yanında kayıtlı ekonominin gelişmesine de önemli katkılar sağlayacağı önemli bir gerçektir³⁶.

İnsanların gıda ihtiyacını sağlamayı hedefleyen bu sistem sürekli gündemde tutularak, işletmelere getirdiği avantajlar ortaya konulmalı ve muhasebe işlemlerinin de ayrıntı gerektirmeyen işlemlerden oluştuğu gösterilmeli; yöneticiler, muhasebeciler böyle yardımlar için motive edilmelidir. İşte çalışmanın öncelikli amaçlarından biri de budur.

Bu çerçevede incelendiğinde, gerek internet gibi teknolojik iletişim araçlarından yararlanılması ve gerekse de gıda yardımı dışındaki temel ihtiyaç maddelerinin sistemin içine katılması gibi çalışmaların sistemin işleyişi açısından son derece yararlı olacağı söylenebilir. Ayrıca gıda bankacılığı sisteminin insanların gıda ihtiyacını geçici olarak değil sürekli

³⁴ World Jop and Food Bank, a.g.m.

³⁵ Rodman C. Rockefeller, a.g.m.,s.171.

³⁶ Yoksulluk Sempozyumu Sonuç Bildirgesi; <http://www.denizfeneri.org.tr/pdf/Yoksempsonbildirge.pdf>, 19.01.2005.

olarak çözebilecek yeni projeler üretebilir bir yapıda olması ve sistemin gerekli hukuksal alt yapı ile desteklenmesi hem bir dilek hem de ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır. Mesela ABD’de uygulanan mikro kredi bankacılığının böyle bir düşünceyi hedeflediği söylenebilir.

Gıda bankacılığı kurumlarının çalışmaları bir yandan toplum tarafından takdir edilirken diğer yandan da bu kurumların etkinliği ve üstlendiği rol tartışılmaktadır. Şöyle ki³⁷; Özellikle zaman zaman depolarda yiyecek olmaması veya gerekli olmayan yiyeceklerin olması veya yardımların süreklilik arz etmemesi ve açlığın sebeplerini ortaya koymada yetersiz kalınması gibi sorunlar gıda bankalarının etkin olup olmadığı konusunda tartışmalara yol açmaktadır.

Gıda bankalarının etkinliği konusundaki tartışmalara cevap verebilmek için veya daha verimli çalışmalarını sağlayabilmek için yapılan yardım ve dağıtım bilgilerinin toplandığı bir bilgisayar destekli veri tabanının olması gerekmektedir. Böyle bir sistem sayesinde insanların açlığını giderirken beslenme kalitesini ölçebilir ve açlığı gidermek için ne miktarda ne çeşit gıda dağıtımının yapılacağına tespit ve kontrolü yapılabilir. Kısacası gıda bankalarının etkinliği ölçülebilir.

Nitekim Paulhamus ve Cotugna Food Bank of Delaware’in topluma sunduğu hizmetin etkisini göstermek amacıyla People Provided The Minimum Recommended adını verdiği, gıda bankalarının etkinliğini ölçen bir bilgisayarlı sayım yöntemi geliştirmiştir. Bu yöntem sayesinde insanların kaliteli beslenebilmesi için ne tür gıdalardan ne kadar dağıtılması gerektiği belirlendiği gibi gıda bankalarının etkinliği ölçülmeye çalışılmış ve organizasyonların mevcut ölçüm yöntemlerine bu yöntemi de ilave etmeleri önerilmiştir³⁸.

Öte yandan gıda bankalarının açlığı giderme konusunda bir çözüm mü yoksa sorun mu olduğu da tartışılmaktadır. Holben ve arkadaşlarının yaptığı açlığın nedenleri ile ilgili araştırmada, diğer bir çok faktör yanında insanların gıda bankalarından istifade etmesi nedeniyle çalışma motivasyonlarının etkilendiği ortaya konulmuş³⁹. Bu da gösteriyor ki; gıda bankacılığı hem devletin sosyal görevlerini özel işletmelere yüklemesine neden olduğu gibi kişilerin ihtiyaçlarını gidermek için çalışması gerektiği düşüncesini olumsuz etkileyebilmektedir. Ayrıca Tarasuk ve Eakin, gıda bankacılığı sisteminde bağıcı yapan kurum insanların ihtiyaçlarını pek fazla gözleyemediği için yapılan yardımların nitelik olarak her zaman ihtiyaçlara uygun düşmediğini ileri sürmektedirler. Dolayısıyla yardım yapılırken

³⁷ Graham Riches, “Charitable Food Bank sor The Right to Food: Which Way For BC?”, Report Card on Women and Children in BC”, June 15, 2004, www.wmst.ubc.ca/FWCBC_Jun04.pdf, s.1.

³⁸ Dona Rae Paulhamus , Nancy Cotugna, “A Computerized method for determining outcomes in a food bank distribution system”, Journal of The American Dietetic Association, Volume 98, number9,1998,s.1029-1030.

³⁹ David Holben, Megan C. McClincy, Jhon P. Holcomb, Kelly L. Dean, Caitlyn E. Walker, “Food Security Status of Housholds in Appalachian Ohio with Children in Head Start”, Journal of The American Dietetic Association, Volume 104, Number2,2004, s.238-242.

ihtiyaçlara gerçek anlamda cevap vermekten ziyade sembolik diğer ifade ile gösterişe yönelik yardımların ortaya çıkabildiğini ifade etmektedirler⁴⁰.

Bütün bunlara ek olarak Kanada’da yapılan bir çalışmaya göre, gıda bankacılığı sisteminin, hem eyaletin hem de federal hükümetin konuya farklı biçimde bakmalarına ve yeme içme sorumluluğunu yerine getirme, tedarik etme, koruma ve saygı gösterme gibi uluslar arası sorumluluklarını göz ardı etmeleri sonucunu doğurduğunu ileri sürmektedir. Fakir insanların gıda ihtiyacı gibi temel sorunlarının, kadın ve çocukların beslenme haklarının gönüllü kuruluşlara, işletmelerin insafına ve yerel yardımlaşma cemiyetlerine sürekli bir şekilde bırakılmaması gerekmektedir. Hükümetin de sorumluluğunun olması gerekir. Nitekim Kanada’da faaliyet gösteren British Columbians adlı organizasyon çok uzun zaman çalışmasına rağmen tam başarılı olamamıştır⁴¹. Zaten gıda bankacılığı ve benzer programların sosyal eşitsizliği azaltmaktan ziyade eşitsizliği üreten programlar olduğu öteden beri rapor edilmektedir⁴².

Bu açıdan bakıldığında yardımsever gıda bankacılığı sistemi, devam etmekte olan neo-liberal refah politikalarının başarısızlığının ve kadın, çocuk haklarının eyaletçe göz ardı edilmesinin hem semptomları hem de göstergesidir. Kamu, bu sistem nedeniyle üzerine düşen görevden uzaklaşmakta ve bu görevi gönüllü sosyal politikalara bırakmaktadır⁴³.

Ülkemizde yeni gündeme gelen gıda bankacılığı sisteminin fakir insanlara zaman zaman yardım etmek yanında fakirliği ortadan kaldıracak politikalar üreten bir sistem haline gelebilmesi için çalışılmalıdır. Özellikle hükümetin sosyal adaleti sağlama görevini başka kurumlara veya özel işletmelere devretme düşüncesinin oluşması engellenmelidir. Söz konusu işletmelerin verimliliği ve açıklığı gidermedeki başarısı sürekli ölçülüp, denetimlerinin sürekli bir şekilde yapılması gerekmektedir.

Ülkemizdeki gıda bankacılığı konusundaki teşvikler veya düzenlemeler sadece ülke içinde değil ülke dışındaki kurum ve kişilerle işbirliği yapabilecek konuma getirilmedikçe dünyadaki yoksulluğu gidermede yeterli olmayacağı söylenebilir.

KAYNAKÇA

a) Kitap ve Makaleler

1. ARMSTRONG, David(1998) ;"Globalization and the Social state", *Review of International Studies*, 24, 1998,461-478.

⁴⁰ Valerie Tarasuk, Joan M. Eakin, "Charitable food assistance as symbolic gesture: an ethnographic study of food banks in Ontario", *Social Science & Medicine*, Volume 56, 2003, s.1505-1515.

⁴¹ Graham Riches, a.g.m., s.2-3.

⁴² Jutta B. Dayle, Lynn McIntyre, a.g.m., s.314.

⁴³ Graham Riches, a.g.m., s.1.

2. DAYLE, B. Jutta, McINTYRE, Lynn(2003);"Children's feeding programs in Atlantic Canada : some Foucauldian theoretical concepts in action",*Social Science&Medicine*, Volume 57,s.313-325.
3. DÜNDAŞ, İnci(2004) ;"Gıda Bankası Yoksullar için Umud Kapısı Oldu"
www.sabah.com.tr/2004/08/10.
4. FARAZMAND, Ali (2001) ; "Globalization, The State and Public Administration: A Theoretical Analysis with Policy Implications for Developmental States", *Public Organization Review: A Global Journal*, 1,2001. 437-463.
5. GARDZİNA-TAPPER, Yvonne, COTUGNA, Nancy(2003) ;"The Kids Cafe: A program to Reduce Child Hunger", *Journal of Pediatric Health Care*, January/February 2003.
6. GENÇYÜREK, Levent(2004) ; "Gıda Bankacılığının Vergisel Yönü",
www.alomaliye.com/levent_gencyurek_gida.htm, Haziran 2004.
7. GIDDENS, Anthony(2000) ; *Elimizden Kaçıp Giden Dünya*, Çev: Osman Akinhay, Alfa Yayınları,2000, İstanbul
8. HALLMARK, Ginger, DUFFY, Patricia, MOLNAR, Joseph, BAİLEY,Conner, CLAXTON, La Toya, MIKLOUCÍCH, Steve(2000); "Food Banking in East Alabama(Study Identifies Characteristics and Needs of Clients and Nonclients)", *Highlights of Agricultural Research*, Volume 47 Number 2, Summer,2000.
9. HOLBEN, David, McCLINCY, C. Megan, HOLCOMB, P. Jhon, DEAN, L. Kelly, WALKER, E. Caitlyn (2004) ; "Food Security Status of Housholds in Appalachian Ohio with Children in Head Start", *Journal of The American Dietetic Association*, Volume 104, Number2,2004.
10. ISMMMO (2003) ; *Karşılaştırmalı 5035 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun*, Yıl.14 ,sayı.65, Ekim-asım,Aralık 2003.
11. ÖZKAN, Cemali (2000) ; *Tüm Yönleriyle Dernekler ve Vakıflar: Vergilendirilmesi, Muhasebesi, Hukuku ve Mevzuatı*" Yaklaşım Yayınları, Ankara, Şubat 2000).
12. PAULHAMUS, Dona Rae, COTUGNA, Nancy (1998) ; "A Computerized method for determining outcomes in a food bank distribution system", *Journal of The American Dietetic Association*, Volume 98, number9,1998.
13. POGGE, T. ; "Küresel yoksullukla Mücadele İçin Bir Perspektif"(2004), *Sivil Toplum Dergisi*, 2(6-7), s.157-170,
www.denizferi.org/icerik.asp?kategori=YOKSUL
14. RAWLA, Sumeet (2002) ; "Aidmatrix",www.sun.com/third-party/global/i2/pdf/_SSv1.pdf,SunMcroSystems2002.

15. RICHES, Graham (2004) ; Charitable Food Bank sor The Right to Food: Which Way For BC?, Repord Card on Women and Children in BC, June 15, 2004, www.wmst.ubc.ca/ FWCBC_ Jun04.pdf
16. ROCKEFELLER, C., Rodman (2004) ; "Kamusal Sorunları Özel Girişime Havale etmek"(Değişen Dünyada Liderlik),Çvr.Ahmet Kardam,Harvard Business Review,MESS Yayın no:427, İstanbul, Haziran 2004.
17. SHORT,R. John., BREİTBACH, Carrie, BUCKMAN, Steven, ESSEX, Jamey From World Cities to Gateway Cities, CITY, 4 (3), 2000,317-340.
18. ŞILKAN, Tahir (2004); "Gıda Bankacılığı", Evrensel, 2004, www.evrensel.net/04/06/ 09kose.html.
19. TARASUK, Valerie, EAKIN, M. Joan (2003) ; "Charitable food assistance as symbolic gesture: an ethnographic study of food anks in Ontario", Social Science& Medicine, Volume 56, 2003.
20. ZIEGLER, Jean (2004) ; Dünyanın yeni sahipler ve onlara direnenler, Çvr.Mahmut Nedim Demirtaş, Altınkitaplar, Haziran 2004.

b) Diğerleri

21. Human Development Report 2003; www.denizfeneri.org/icerik.asp? kategori= INSGELISR
22. Referans Gazetesi ; 12.Ekim.2004, http://www.referansgazetesi.com/ archiv /1210/1210man3.html
23. Resmi Gazete; 251 Seri Nolu Gelir Vergisi Genel Tebliği, Resmi Gazete No:25409,21.03.2004.
24. Türkiye'deYoksulluk; www.denizfeneri.org/icerik.asp?İcerik=yoksulluk
25. Vakıflar Tek Düzen Hesap Planı; Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü Vakıflar Tek Düzen Hesap Planı ve Açıklamaları, Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayını.
26. Yeni İpekyolu Dergisi (2004) ; "Gıda Bankacılığı", Konya Ticaret Odası Aylık Dergisi, Temmuz 2004, www.kto.org.tr
27. Yoksulluk Sempozyumu Sonuç Bildirgesi; http://www.denizfeneri.org.tr/pdf/Yoksempsonbildirge.pdf, 19.01.2005.
28. Word Jop and Food Bank ;"Micro-Credit Banking", www.wjfb.org/microcredit _ banking.htm.
29. _____; "Welcome tothe Word's Firs Food Bank! İssion" www.smfb.org
30. _____; "History of Food Banking", www.eifoodbank.org/Hunger/ Relief/History_of _ Banking .htm

31. _____;www.secondharvest.org/site_contest.asp?s=21
32. _____;www.kedv.org.tr/kedv_programlar/maya.htm.
33. _____; Dernekler ve Vakıflara Gıda Bankacılığı Yolu Açıldı www.denizfeneri.org.tr.
34. GVK
35. KDVK
36. Dernekler Kanunu
37. Vakıflar Kanunu